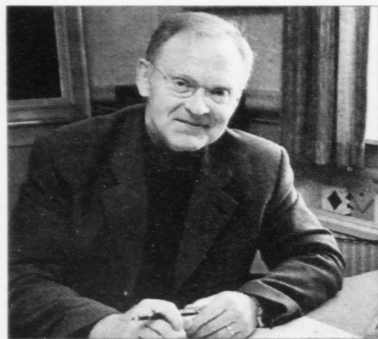

Vit eiga at fara frá hugnamentan til at seta krøv

- Uttan mun til, um vit fáa fullveldi ella ikki, mugu vit gera okkum greitt, hvørja leið vit eiga at halda mentunarliga. Fáa vit fullveldi verða allar dyr latnar upp úteftir, og tað fer at seta nógvar stórra krøv til okkum og okkara mentunarstovnar, er niðurstøðan av pallborðsfundinum um fullveldi og mentan

- Spurningurin er alla tíðina, hvussu vit fáa fatur á meiri pengum til mentan og list. Í áliti- num Avmarkaðum marknaði eru nógvar góð hugskot, men har er eingin víðgerð av tí fíggi- arliga partinum. Tí kundi eg hugsað mær at fingið eina afturmelding frá mentafólki um, hvussu vit fara til verka, segði Signar á Brúnni

TURID KJOLBRO

Fullveldi og mentan vóru á skránni á almennum fundi, sum Landsbókasavnið skipaði fyri mikukvöldið. Og hóast veðrið var av tí allar fagraða, var fyrilestrar- salurin á Landsbókasavninum stúgvandi fullur av áhoyr- arum. Fundurin var skipaður sum pallborðsfundur, har luttakaramir Signar á Brúnni, landsstýrismaður, Malan Marnersdóttir, rektari, og Gunnar Hoydal, rithøvundur, høvdu innlegg um evnið.

Endamálið við fundinum var at kjakast um, hvønn leiklut og hvørjar umstøður mentanin fer at fáa í tí fullveldi, sum nú er í umbúna. Hesin spurningur er ikki heilt óviðkomandi, tí vit vita jú, at í fjóðskaparstríðnum hevur mentanin altíð verið í miðdeplinum. Er fullveldi ikki líka so nóg ein spurningur um mentan og sameleika sum um búskap, vildu fyrirleikararnir av fundinum vita.

Tað er nakað um tað, at spurningurin um mentan og hvørjar umstøður hon fær, er dottin burtur ímillum í kjakinum um framtíðar ríkisráttarlugu stöðu okkara. Men hóast pallborðsluttak- ararnir hvør í sínum lagi lögdu fram spennandi og áhugaverð sjónarmið og nógvar áhugaverðar við- merkingar komu frá áhoyr- arunum, gjordist kjakið ongantið tað, sum fundurin legði upp til. Spurningurin hekk í leysari luft og áhoyr- ararnir fingi líka so nógvar spurningar sum svar. Fer tað at verða sum í Íslandi, ið hevur upplivað eina ment- unarliga kollvelting eftir, at landið fekk sjálvráði. Ella verður stríðið um at krón- urnar og oyruni til mentan- ina harðari enn tað er í hes- um døgum? Eingin kennir

svárið, hetta er kanska ein trúarspurningur sum so nógvar annað í hesum døgum.

Skipaðan mentapolitikk

Er torført at geva eina greiða og nøktandi mynd av spurninginum og saman- hanginum millum fullveldi og mentan, vóru pallborðs- luttakaramir kortini á einum máli um, at mentan og list eru týðandi partar av okkara sameleika. Hevur mentunar- lívið góðar og líviligar um- støður, stendur væl til manna millum.

Signar á Brúnni, lands- stýrismaður í mentamálu, greiddi frá arbeiðinum hjá Undirvísing- og menta- málavísingunum við at orða ein mentapolitikk. Verk- ætlanin verður liðug á vári næsta ár. Longu í komandi fjóðskaparlóg fara vit at síggja ítöklig stíg til ein skipaðan mentapolitikk.

- Men treytin fyri, at vit fáa ein skipaðan mentapol- itikk er, at føroyingar annars taka undir við ætlanini, og at ein breið politisk semja verður. Vit eiga at finna saman uttan mun til polit- iskan lit. Annars eydnast ætlanin ikki. Tí eiga vit at gera eitt pedagogiskt ar- beiði, soleiðis, at mentapol- itikkur fær stórra viðurken- ning millum fólk, segði Sign- ar á Brúnni.

Landsstýrismaðurin í mentamálu nevndi fleiri ítöklig stíg, ið ein framtíðar føroyskur mentapolitikkur fer at ríma. Til dømis stuð- ulsskipanir, ið tryggja skipandi fólk rimiliga ar- beiðsfor.

- Fyrlit má kortini altíð havast fyri fjóðskaparlógu. Eiga kundi hugsað mær, at kommunurnar fáa ein virkn- ari lut. Tær eiga at stuðla mentunarlívinum meiri, segði Signar á Brúnni.

- Avleiðingarnar av eini

- Fróðskaparsetur Føroya húsast í dag í fleiri bygningum og húsum. Min vón er, at tá ið eg fari frá fyrri aldur um eini 20 ár, eigur Fróð- skaparsetur Føroya ein tíðarhóskandi bygning, segði Malan Marnersdóttir

oljuvinnu fara at hava við sær eina búskaparlaga, sos- iala og mentunarliga koll- velting. Tí hava vit sett ein arbeiðsbólk at útgreina av- leiðingarnar, ein møgulig oljuvinna fær fyrri føroyska mentan.

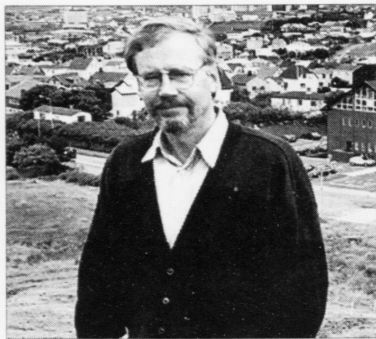
Gransking sameleika- skapandi leiklut

Malan Marnersdóttir, rektari á Fróðskaparsetri Føroya, tosaði í innleggi sínum um, krøvini, ið fara at verða sett mentunarstovnum, har- ímillum Fróðskaparsetri Føroya sum vísinda- og granskingarstovni, í eini nýggjari tíð. Í Føroyum er øll gransking almenn og fer í høvuðsheitum fram á Fróðskaparsetrinum. Men granskingin hevur ikki

nógvar pengar at arbeiða við. Meðan Norðurlond brúka millum 1,5-4% av bruttotojóðarúrtøkuni til gransking, fer bert 0,5% av føroysku fjóðskaparlógu til gransking.

- Vísindi og gransking hava ein sameleikaskapandi leiklut. Føroyingar hava eina serliga skyldu at granska mál og mentan. Hetta sum part av okkara bráttilvitin, men ikki minst tí, at føroyskt er málið, sum fægst fólk í Norðurlondum tosa, og tí er mest nær við at doyggja út. Serlig viður- skifti eru galdandi í Føroyum, og vit mugu gera so nógva til ber fyrri at menna tey.

- Vit eru egin, ein serstøk tjóð, og tað broytist ikki, um

- Kjakið um fullveldi og mentan, er líka so nóg ein spurningur, um hvat samband er mill- um dreymar og veruleika, longslur og politikk. Mentanin og listin eru hjartasláturin í okkum, segði Gunnar Hoydal, rithøvundur

stýrisskipanarlugu viður- skifti okkara broyttast. Men uttan mun til, um vit fáa fullveldi ella ikki, mugu vit gera okkum greitt, hvørja leið vit eiga at halda ment- unarliga. Krøvini fara at økjast um vit velja at skipa okkum sum fullveldi. Fáa vit fullveldi, fáa Føroya nýggjan tilverurætt. Tá kunnu vit hugsa okkum, at vit mugu skipa gransking- ardeplar innan KT, olju- vinnu, samfelagsgransking, tøkni og annað. Verða Føroyar sjálvstøðugar, eiga føroyingar sjálvir ábyrgdina av at útvega pengar til gransk- ing og vísindi. Alt kostar pengar, nógvar pengar. Fyr- itreytirnar eru til staðar. Uppgávan hjá politikaru- num verður at hava visjónir,

uppgávan hjá mentunar- stovnunum er at geva pol- itikarum hugskot. Uttan mun til, um vit fáa fullveldi ella annað slag av sjálvstýri, eiga vit at stimbra mentan og gransking.

Nýggir tónar

Gunnar Hoydal, rithøvund- ur, byrjaði innlegg sitt við at seta spurnartekin við, um nakað samband er millum fullveldi og mentan. Hann endaði innleggið við einum sera góðum hugskoti.

- Tað er ongastaðni so ó- liviligt hjá skipandi fólkum sum í Føroyum. Sjálvt tað sum einki kostar, hevur tað verri í Føroyum enn aðra staðni. List og mentan mugu einki kosta. Mentamál var fyrsta málsøkið, sum varð yvirtikið. Tað er ikki so lógið, tí tað kostaði einki. Úti millum fólk er tað húkurin og búkurin, sum er politiski veruleikin. Tí eiga vit at skapa fatan fyrri, at mentan og list hava vírið.

- Men eftir politisku end- urreisnina hoyrast nýggir tónar. Nýtt ættarlið er á veg. Sjálvt vinnulívið sigur, at tað er tað menniskjansliga tilfingið við eiga at dúva uppá. Vit eiga at leggja stórra dent á skipandi gáv- urnar, sum eru í okkum øll- um. Tað er ein spurningur um mentan og menning, ella avtøfting. Listin er tann eggjandi parturin, og hon setur krøv. Vit eiga at koma burtur frá hugnamentan til at krevja dygd.

- Eingin vinna veksur so skjótt sum mentunarvinnan. Vit eiga at seta ein lista- grunn á stovn, ið stuðlar tí einastandandi, tí sjáldsama, tí sum er ódrvísi. Hesin grunnurin kundi verið stuð- laður av oljuvinnuni. Vit áttu at kravt, at av hvørjari tunnu av olju, skal ein pottur til føroyska mentan og list. Uttan eina sterka mentan, eru Føroyar bert eitt staðar- navn. Tí eru fullveldi og mentan ikki hvør sitt, segði Gunnar Hoydal.

GSM Motorola cd 160

Fæst nú

Prís: **998,-**

Avmarkað nógð

TELEBUDIN

Tórshavn 31 70 10 · Tvøroyri 37 10 00 · Söldarfjørður 44 10 00 · Norðstreymoy 42 10 00
 Klaksvík 45 74 88 · Sandur 36 10 00 · Miðvágur 33 20 00 · 3'arin í SMS 31 98 20